

Miljö- och konsumentnämnden

Stadsrevisionen • Borås

20
22

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Miljö- och konsumentnämnden år 2022

Vi har granskat Miljö- och konsumentnämndens verksamhet och årsredovisning 2022. Granskningen har utförts enligt god revisions sed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget. Vi bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

Vi konstaterar att nämnden har uppnått samtliga indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt.

Stadsrevisionen har genomfört en fördjupad granskning av Borås Stads hantering av statsbidrag. Vår bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Nämnderna behöver bl.a. klargöra delegationsordningen när det gäller riktade statsbidrag.

Vår bedömning är att Miljö- och konsumentnämndens verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms, mot bakgrund av den fördjupade granskning som riktats till nämnden under året, som tillräcklig med identifierade utvecklingsområden.

Vi tillstyrker att Miljö- och konsumentnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2022.

BORÅS 2023-04-24

Bill Johansson
OrdförandeNils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 2 636 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att nämndens sammanlagda resultat inte framgår av tabellen ekonomiskt sammandrag i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelsena.

Verksamhetens budgettram

- Den positiva budgetavvikelsen kan till stor del förklaras av ett överskott på ca 8 700 tkr från personalkostnadssidan. Detta beror på att tjänster inte blivit tillsatta i tid enligt budgetplan samt flera vakanta tjänster på grund av uppsägningar, föräldravikariat etc.
- På intäktsidan handlar det om lägre avgiftsintäkter om ca 4 600 tkr, där timavgifterna för tillsyn utgör den största delen. Främst härrör det från verksamheten Miljötillsyn. Med anledning av personalomsättning, vakanser och frånvaro i kombination med svårighet att nyrekrytera har tillsyn som genererar timintäkter inte kunnat utföras enligt plan. Med befintliga resurser har Miljötillsyns grunduppdrag av styrd och händelsestyrd tillsyn prioriterats framför behovsprioriterade tillsynsprojekt.

Verksamheten 2022

Kommunfullmäktige har i budget 2022 beslutat om sex inriktningar/direktiv som ska gälla för nämndens verksamhet under året. Avseende dessa noterar Stadsrevisionen att nämnden inte helt redogör för hur man har bedrivit verksamheten i sin årsredovisning.

Kommunfullmäktiges indikatorer

I Kommunfullmäktiges budget för år 2022 har målsättningar formulerats för 23 indikatorer kopplade till de visionsområden som ingår i visionen om framtidens Borås. I Kommunfullmäktiges budget anges om respektive indikator ska öka eller minska. För Miljö- och konsumentnämnden har Kommunfullmäktige fastställt tre indikatorer. Nämnden redovisar måluppfyllelsen av indikatorerna enligt nedan:

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.**
Utfallet för indikatorn (5,3 %) är lägre än utfallet för år 2021 (6,3 %). Målsättningen uppnås. Nämnden har nått målet att sjukfrånvaron ska minska i förhållande till tidigare år, nämnden kan se en trend att sjukfrånvaron succesivt har minskat under hela året. Under 2022 kan nämnden konstatera att den minskat med över 1 % i förhållande till 2021 och att man har under 2022 en lägre sjukfrånvaro än vad nämnden haft på många år.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten ska minska.**
Utfallet för indikatorn (0,5) är lägre än utfallet för år 2021 (0,8). Målsättningen uppnås. Miljöförvaltningen använder timanställningar vid tillsyn på kvällar och nätter, annars endast i undantagsfall.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag ska öka, %.**
Utfallet för indikatorn (68,3 %) är högre än utfallet för år 2021 (47,6 %). Målsättningen uppnås. Under 2022 kan nämnden se en förhållandevis stor ökning i nyttjandet av friskvårdsbidraget. Förvaltningen har under året marknadsfört förmåner på förvaltningsmöten och APT. Inför sista datum att lämna in friskvårdsbidraget gjorde förvaltningen också en informationsinsats riktad mot medarbetarna på förvaltningen. Processen för att söka friskvårdsbidrag har ändrats under året, möjligen kan ökningen delvis också härledas dit.

Nämnden har uppnått målsättningarna för samtliga indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt.

Nämndens indikatorer

Nämnden har inte antagit egna indikatorer med målsättningar vilket inte är i linje med Borås Stads styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2022 inte fått något uppdrag från Kommunfullmäktige.

Konsekvenser av coronaviruset

Under pandemin och även fortsättningsvis har möten och utbildningar för ledamöter i Miljö- och konsumentnämndens genomförts digitalt eller som hybridmöten där vissa ledamöter och flertalet tjänstepersoner deltagit via Teams.

Förvaltningsledningen har haft regelbundna avstämningar och kommunikation med alla anställda angående arbetsmiljöfrågor under pandemin, för att bland annat lindra oro och rädsla hos personalen. Digitala möten har skett dagligen eller några gånger per vecka på avdelningarna med samma syfte. En hel del tid har gått åt till omvärldsbevakning för att kunna ge svar och få klarhet i frågor inom arbetsmiljö, smittrisker och lokal hantering av frågor inom förvaltningens verksamheter.

Intäkter kopplade till avdelningen Tillstånd och juridik visar på en negativ budgetavvikelse om ca 150 tkr. Denna avvikelse beror främst på att årsavgifterna för verksamheter med stadigvarande serveringstillstånd baseras på alkoholomsättningen året innan. Pandemin påverkade försäljningen av alkohol hos alla serveringsställen. Detta påverkade hur mycket alkohol som såldes under år 2021 och därmed påverkas hur stora taxeintäkter nämnden fick in 2022.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Personalomsättning

Personalomsättningen för Miljöförvaltningen ligger på 9,51 % under år 2022 vilket är lägre än år 2021 där personalomsättningen låg på 12,4 %. Nämnden uppger att de i dagsläget har några tjänster som miljöinspektör som ej är tillsatta pga. att de inte hittar tillräckligt med kandidater när de rekryterar. Förvaltningen har inte heller tillsatt två tjänster hos stödfunktionerna, en tjänst inom kvalitet och en inom digitalisering. I dessa två fall undersöker förvaltningen hur de ska utforma tjänsteinnehållet. Generellt sett så har förvaltningen svårt att hitta erfarna specialister inom miljöområdet, särskilt miljöinspektörer. Det är helt klart en tuffare marknad idag med en högre grad av konkurrens om arbetskraften menar förvaltningen.

Budgetförutsättningar

Miljö- och konsumentnämndens kommunbidrag för år 2022 var 35 650 tkr. Nämnden redovisar ett överskott på 2 636 tkr jämfört med budget.

Nämnden uppger i Budget 2022:2 att nämnden har i många år haft både en ansträngd ekonomi och relativt hög personalomsättning, vilket gjort att flera av förvaltningens avdelningar inte klarat av att genomföra all den verksamhet de är ålagda. Nämnden har lyft problematiken vid flera tillfällen inom ramen för stadens budgetprocess de senaste åren och har fått medel för att säkerställa vissa nödvändiga stödfunktioner. I budgetförslaget för 2022 har förvaltningen återigen analyserat sin verksamhet och kommit fram till att den tilldelade ramen behöver öka betydligt för grunduppgifterna för att man ska klara de uppdrag fullmäktige tilldelat nämnden. Dessutom behöver förvaltningen attrahera sökande samt uppnå målet om heltidstjänster.

Miljömål och Energi- och klimatstrategi

Kommunfullmäktige har den 22 februari 2018 beslutat om miljömål som gäller 2018-2021 för samtliga nämnder, förvaltningar och kommunala bolag. Under år 2021 har Kommunfullmäktige beslutat att förlänga styrdokumentet Miljömål till och med 2022.

Miljörapport 2022 är en sammanställning av förvaltningarnas, bolagens och nämndernas rapporter av hur det gått under år 2022 med Borås Stads gemensamma miljömål. Miljö- och konsumentnämnden ansvarar för samordningen av rapporteringen. Enligt rapporten bedöms tio mål som uppnådda och sju mål som ej uppnådda.

Borås Stads miljömål 2022 redovisas enligt nedanstående:

7 ■ 0 ◆ 10 ● 0 ■ av 17 miljömål.

Det är totalt 18 bolag och nämnder som har antagit en handlingsplan till energi- och klimatstrategin. I vissa av de tio bolag/nämnder som saknar upprättad handlingsplan pågår ett arbete med att ta fram handlingsplan.

Tillsynsskuld

Under 2022 har genererats ytterligare kontrollskuld till livsmedelsföretagarna. Kontrollskuld är ett inom livsmedelskontrollen vedertaget begrepp för kontroll som fakturerats företagarna genom årliga avgifter utan att motsvarade timmar kontroll genomförts. Miljöförvaltningen uppskattar att kontrollskulden för verksamheten livsmedelskontroll 2022 är ca 1 200 timmar. Miljöförvaltningen uppskattar att kontrollskulden för verksamheten miljötillsyn år 2022 är ca ett tiotal timmar.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Borås Stads hantering av statsbidrag

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads hantering av riktade statsbidrag. Syftet är att granska om Borås Stads hantering och redovisning av de riktade statsbidragen som kommunen erhåller är ändamålsenlig, om redovisningen inom området är rättvisande och om arbetet bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Granskningen visar att hantering och redovisning av riktade statsbidrag är fragmentiserad och olika i Borås Stads nämnder. Detta både vad gäller hur bevakning sker av möjliga statsbidrag, vem som fattar beslut om att ansöka eller inte ansöka om statsbidrag, ansökan, återrapportering och uppföljning av statsbidrag och hur statsbidrag ska hanteras redovisningsmässigt. Det saknas kommungemensamma rutiner och regelverk för att säkerställa en ändamålsenlig och enhetlig hantering. Detta ligger även till grund för en rättvisande redovisning när det gäller de riktade statsbidrag som Borås Stad erhåller.

Stadsrevisionens bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Nämnderna behöver bl.a. klargöra delegationsordningen när det gäller riktade statsbidrag. Nämnderna hanterar statsbidrag redovisningsmässigt på helt olika sätt. Detta medför enligt Stadsrevisionens bedömning att redovisningen i dessa delar inte blir rättvisande. Kommunstyrelsen behöver i samråd med nämnderna arbeta fram kommunövergripande regler och riktlinjer för hantering och redovisning av riktade statsbidrag.

Kommunstyrelsen har enligt vad som framkommer i granskningen inte tagit en samordnande roll när det gäller kommunens interna kontroll av riktade statsbidrag. Förhållandena medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsen inte säkerställt en tillräcklig intern kontroll när det gäller redovisning av riktade statsbidrag. Avsaknad av central sammanställning och uppföljning medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsens uppsikt inom området inte är helt tillräcklig.

Delegationsbeslut i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat hanteringen av delegationsbeslut i Borås Stads nämnder. Granskningens huvudsakliga syfte är att granska om nämndernas hantering av delegationsbeslut är ändamålsenlig och bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Nämnderna har inom ramen för sin förvaltande verksamhet en självständig beslutanderätt, men får enligt kommunallagen uppdra åt presidiet, ett utskott, en ledamot eller en anställd att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Om inte nämnden beslutat att vissa delegationsbeslut inte ska anmälas till nämnden, utan istället protokollföras särskilt, ska de anmälas till nämndens nästkommande möte.

Granskningen visar att nämnderna antagit en aktuell delegationsordning i vilket det framgår vem som får fatta beslut och vad delegaten får fatta beslut om. Delegationsordningarna omfattar i de flesta fall information om och hur beslut ska anmälas till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning är med utgångspunkt i granskningsresultaten att de granskade nämndernas hantering av delegationsbeslut i huvudsak är ändamålsenlig och bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för intern kontroll. Ansvaret innefattar bl.a. att nämnden ska genomföra riskanalys, upprätta plan för intern kontroll och genomföra uppföljning av planen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2020. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 38 risker. Planen för intern kontroll omfattade 14 kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 7 februari 2023. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Presidie möte

Avstämningsmöte genomfördes den 17 oktober 2022 med Miljö- och konsumentnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2022.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå de mål som anges i Kommunfullmäktiges indikatorer, respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på uppnådda mål och helt genomförda uppdrag för året. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 2 636 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

Miljö- och konsumentnämnden har under året uppnått samtliga tre indikatorer från Kommunfullmäktige.

Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har antagit egna indikatorer, vilket inte är i linje med Borås Stads styr- och ledningssystem.

Stadsrevisionen har genomfört en fördjupad granskning av Borås Stads hantering av statsbidrag. Stadsrevisionens bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Nämnderna behöver bl.a. klargöra delegationsordningen när det gäller riktade statsbidrag. Nämnderna hanterar statsbidrag redovisningsmässigt på helt olika sätt.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms, mot bakgrund av den fördjupade granskning som riktats till nämnden under året, som tillräckligt med identifierade utvecklingsområden. Avvikelse som identifierats i den fördjupade granskningen som riktats till nämnden under året behöver åtgärdas.

Andreas Ekelund
Revisionschef

Anna Doung
Certifierad kommunal yrkesrevisor

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen